

Kjersti Melhus (Universitetet i Stavanger)

& Geir Winje (Høgskolen i Vestfold)

TALLSYMBOLIKK I RLE

Først publisert november 2008

Sist oppdatert 31/7-10

I dette dokumentet gis noen eksempler på sentrale tall med relevans for noen av de religionene elevene kan møte i RLE. Flere eksempler finnes – en slik oversikt kan gjøres uendelig lang – så elevene kan på egen hånd undersøke hvilke tall som synliggjøres i religionenes kunst og litteratur, og hvilke betydninger de tillegges. Kommentarer og forslag til flere tall (med begrunnelser) kan sendes til Geir.Winje@hbv.no

Det å trekke fram tallenes betydning på denne måten, kan bidra til å skape gjenkjennelse for elever med bakgrunn i ulike kulturer. Mange elever kan dessuten ha nytte av å filosofere over tallene og drøfte hvilke matematiske egenskaper de har. De kan undersøke om de aktuelle tallene er primtall, kvadrattall, hvilke tall de eventuelt er delelige med, og så videre. Her finnes ingen fasitsvar, verken når det gjelder hvilke tall som kan trekkes fram eller hvordan de kan tolkes. En må være klar over og at så å si ingen av tolkningene nedenfor er autoriserte på noen som helst måte. Dagens elever kan likevel finne glede i å fundere over tallenes betydning i religiøs sammenheng.

Å arbeide med tall på denne måten kan bidra til å styrke den grunnleggende ferdigheten *å regne i RLE* (se læreplanen). Tall og nummerering kan også være gode hjelpemidler i kulturer preget av muntlig tradering. Store deler av den buddhistiske kanon er for eksempel ordnet etter antall sannheter som ramses opp i de forskjellige utsagnene.

0	- sirkelen kan i østlige religioner symbolisere samsara, dvs gjenfødelse og det evige kretsløpet - null kan representere det motsatte av noe, dvs intet, tilintetgjørelse, utslettelse, tomhet
----------	---

1	<ul style="list-style-type: none"> - én gud i monoteistiske religioner (jf sure 112, den kristne trosbekjennelsens første ledd, det første budet i Moseloven) - ett grunnleggende prinsipp bak tilværelsens mangfold - kirketårnet og minareten som ettall og henvisninger til troen på én gud - én sannhet
2	<ul style="list-style-type: none"> - dualiteter eller kontraster: guddom versus skaperverk, godt versus ondt, lys versus mørke, mannlig versus kvinnelig, aktivitet versus passivitet, etc - linjen mellom to punkter: kontakt så vel som avstand eller konflikt, mellom f. eks. gud og menneske
3	<ul style="list-style-type: none"> - kristendommens treenighet - skapelse, opprettholdelse og ødeleggelse som guddommens hovedaktiviteter i hinduismen (jf trimurti i form av f. eks. Brahma, Vishnu og Shiva, Shivas trefork, etc) - de tre juvelene i buddhismen - linjen mellom tre punkter: trekanten som den minste geometriske flaten kan representere liv og skaperverk - mangfold - kropp, sjel, ånd - fortid, nåtid, framtid - familie (far, mor, barn) - tretallsloven (eks: tre vise menn, Peter fornekte Jesus tre ganger, etc)

<p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> - fire elementer og fire himmelretninger: den skapte verden - linjen gjennom fire punkter: firkanten som uttrykk for verden - i buddhismen og andre religioner: voktere og andre guddommer plassert i hver sin himmelretning - fire edle sannheter i Buddhas lære - hindutemplets grunnflate konstruert som firkant (gjelder også andre hellige hus) - fire evangelier i Det nye testamente, evangelistsymbolene korresponderer med fire livsvesener etc (jf Esekiel kap. 1) - fire tidsaldrer innenfor en mahayuga (hinduismens tidssyklus på 4,5 milliarder år)
<p>5</p>	<ul style="list-style-type: none"> - fem søyler i islam - fem bøker i Toraen (Moseloven) - fem sårmerker på den døende Jesus, jf påskelyset med fem markeringer - fem hovedretninger eller -plasseringer i templer, mandalaer og yantraer i østlig religion: nord, øst, sør, vest, samt sentrum – korresponderer gjerne med fem voktere, fem himmelbuddhaer eller fem andre (aspekter av) guddommer - fem elementer i mange systemer: jord, vann, luft/vind, ild og eter/ånd/rom - mennesket har fem utvekster (jf pentagrammet)

<p>6</p>	<p>- 1 + 2 + 3</p> <p>- heksagrammet forstås ofte som to trekkanter som viser til henholdsvis det himmelske (peker oppover) og det jordiske (peker nedover)</p> <p>- heksagrammet som Davids skjoldmerke og jødisk (til dels sionistisk) symbol</p> <p>- sekskanten kan minne om en celle i en bikube (jf sure 16)</p> <p>- Murugan (sentral gud i tamilsk hinduisme) blir skapt av seks "sædkorn" fra Shiva, ammes av seks gudinner (derav navnet Kartikeya), og beseirer demonen Surapadma på seks dager</p> <p>- 666: djevelens tall (jf Johannes' Åpenbaring kap. 13)</p>
<p>7</p>	<p>- 3 + 4</p> <p>- et fullkomment tall: helhet og fullendelse (jf 1. Mosebok kap. 1, der Gud skaper verden på seks dager og hviler på den sjuende, jf også Johannes Åpenbaring, der Gud hele tiden opererer i faser som omfatter sju handlinger – dette i kontrast til djevelen og det "ufullkomne" 6 (se ovenfor))</p> <p>- sju himler, sju englehierarkier og andre systemer</p> <p>- sju dødssynder, sju nådegaver, sju åndens frukter (jf 1. Korinterbrev 12 og 14)</p> <p>- sju trossannheter i islam</p> <p>- sju vandringer rundt Kaba'en under pilegrimsferden</p> <p>- menoraen, den sjuarmete lysestaken i det jødiske templet (jf 2. Mosebok kap. 25)</p>
<p>9</p>	<p>- 3 × 3</p> <p>- ni innganger i bahá'í-templene (én for hver verdensreligion eller profet)</p>

10	<p>- 1 + 2 + 3 + 4</p> <p>- ti guruer i sikhismen</p> <p>- ti disipler i Buddhas følge</p> <p>- ti avatarer (nedstigninger av den hinduiske guden Vishnu) i mange oppregninger</p> <p>- ti bud (jf 2. Mosebok kap. 20)</p>
12	<p>- 3 × 4</p> <p>- tolv måneder i året</p> <p>- tolv stammer i Israel</p> <p>- tolv disipler i Jesu følge</p>
13	<p>- tretten til bords ved nattverden</p>
19	<p>- bahá'í: 19 dager i måneden og 19 måneder i året (ettallet står for én Gud og nitallet for mange veier til Gud)</p>
33	<p>- mange bønnekjeder har 33 perler (islam – se 99)</p>
40	<p>- Israel 40 år i ørkenen,</p> <p>- Jesus 40 dager i ørkenen</p> <p>- Muhammed fikk Koranen da han var 40 år</p>

43	- viktig i mange religioner, blant annet fordi det er et relativt høyt primtall
49	- 7×7 - viktig tall i mange hinduiske oversikter
50	- $100 : 2$ - jubelår hvert 50. år (jf 3. Mosebok kap. 25)
99	- Gud har 99 åpenbarte navn i islam (mange bønnekjeder har 33 eller 99 perler)
100	- 10×10 - Gud har 100 navn i islam
108	- 108 perler i bønnekjeder (østlige religioner)